

„Izgat a színház“

Mocsár Gáborral a Bécsi körúton

Egy ideje megint gyakran látni Szegeden. Mint-hogy egy ideig ritkán lehetett látni, szociográfiát írt a *Magyarország fölfedezése* sorozatnak Debrecenről. Az *Egy város regénye* azóta úton van a publikációs nyilvánosságra, a szerző Mocsár Gábor pedig kevesebbet utazik. Minden érdekli, és mindennek szeret utána járni, nem csoda, ha Bécsi körúti lakásán, most, hogy sűrűbben szegedi megint, egymásnak adják a kilincset írók, barátok, ismerősök. Kutyája, Pajti, a maga féllábszárnnyi tekintélyével valamikor dühösen megugatott, a gazdi szerint jó szimattal messziről megérzi a kritikust, hanem ezúttal csendesebb londínernek mutatkozott, a gazdi szerint baj van a fogaival. Mocsár Gábor tehát visszavert Szegedre, nemcsak fizikai, de szellemi valóságában. S az örömdeték hír ügryén az ő beszégethettünk, milyennek látta a legendás civisvárost annak az írónak szemével, akinek külön kis legendáriumát őrzí Debrecen az ötvenes-hatvanas évekből.

Bekukkantottam, mint Bolond Istók, bár a kapcsolatom Debrecennel sokkal napibb, előbb a néhai szerkesztői-irodalmi emlékek. Édesanyámat nemrég temették, de a fiam ott él, s akad még nekem írni-való a Hortobágyról, szülőföldemről, sőt a szociográfiához is készül még egy fejezet, Pótvizsga címmel. Hanem a már kész anyagból kiderül, találkozásunk megrendítő volt számomra. Korábban is eljárógtam, most viszont, hogy újra fel kellett fedeznem, döbbenetes dolgokat tapasztaltam. A hagyományörző város konok szívóssággal irtja hagyományait, képtelen megőrizni belsejét. Lebonították Ady, Csokonai, Vörösmarty lakóházát, s ez a sors vár Petőfi Zoltán szülőházára is, ahol többször megfordult Arany János. Itt van például a Darabos utcai eset. A házat transzírozó építómunkások bejelentették, a kapu belsején festményt találtak Csokonairól, följének ki, néztek meg, becsülik föl, vizyék a műzeumba. Nem jött ki senki, egyszerre aztán eltűnt a kapu, mint később kiderült, egy civiltlen műgyűjtő kis-katoná vitte el a hátán.

Fényképet mutat, stílusos: buldózer a nagytemplom fölött. Persze alulnézetben elkattintva a masinát, nem trükkfelvétél. Szóba hozom aztán, seregnyí írását, regényét, novelláját szippantotta föl a film, szinte mindahányszor tévére, egy ízben, nem is oly régen, mozifilmre, szegedi olajmunkásokról szolt. Az *Ég alatt, föld felettől Dübörgő csend* lett — a fogadtatására nézvést is.

Sánta Ferenc mondotta, ne érem be annyival, ha megveszik a feldolgozás jogát, legyenek ott, amikor készül a film, de ki-nek van erre ideje. Az adaptációkról meglehetősen vegyes véleményem alakult ki. Igazában csak az első és a pillanatnyilag legutóbbi tetszett, a *Pirostövű nádé* és az *Illetleneké*, a többinél olyan önkényes beavatkozások éreztem, amelyeket egy író és nyomtatásban már megjelent művel szemben nem szabadna elkövetni. Vagy ha elkövetik, nyújtsanak mást, az írás mélységével egyenértékű minőséget. Említsem a *Gyémántperit*? Fordulatos, ügyes történeti játékok kerekedtek ki belőle, több nívódíjat is kapott, csak hát a filmes befejezése egyszerűen hamisítás, elhűtlen hallottam, három változatban is tervezték, s így fogadták el.

Dramaturgok, rendezők jó szímmel péccézték ki írásai-ból a színszerű megjeleni-

tés lehetőségeit. S ha már itt tartunk, Mocsár Gábor, hiába tagadta csökönyösen, régóta kacérkodik a színpadon. Ment is darabja Szegeden, a *Mindenki városa*, 1970 áprilisában mutatták be, a fölszabadulás negyedszázados évfordulójára.

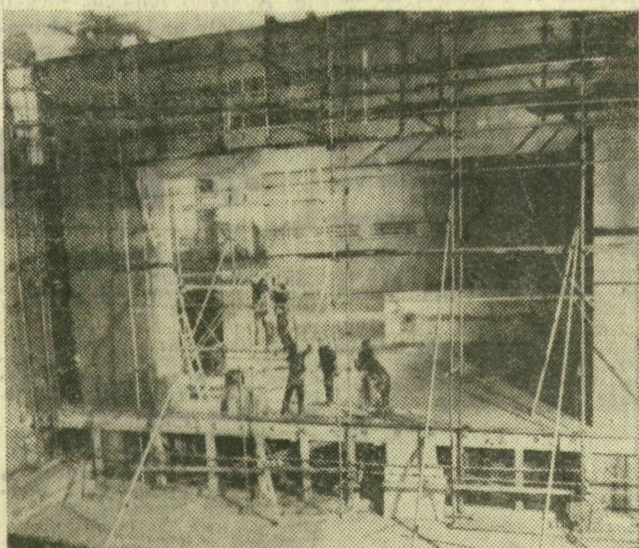
Azóta sem szoltak hozzá-m a színházról, én meg nem szeretek kopogtatni. Pedig lenne mivel. A *Ki vágta fejbe Hudák elvtársat?* című szatírámból például könnyen tudnék komédiát írni, sőt a debreceni színház kért is tőlem, csak hogy a két színház, a szegedi meg a debreceni, nagyon hasonló egymáshoz, mindkettő halódik. Annak idején *Lendvay Ferenc* és a *dramaturg Karthy Cini* valósággal kitaposták belőlem a Mindenki városát. És most is motoszkal a fejében egy Szegednek való színmű. Arról szólna, hogy egy elképzelt árvíz helyzetben szomszédok érkeznek hozzánk, kisebb fajta Kö-

zép-Európa fut itt össze, de ennél többet nem árulok el, magam sem tudom, mire jutok vele. Egyszerűen dolgozom tehát. 1964-ben, hogy Szegedre költöztem, megfogadtam, minden évben írok egy könyvet. A fogadástomat túl is teljesítettem. Szeged befogadott, és csak hálás lehetek a városnak, mást ne mondjak, itt találkoztam az olajbányászattal, az olajmunkásokkal. A debreceni szociográfia óta három elbeszélésem készült el, egyet a Tiszatájnak, egyet az Alföldnek szántam, egyet pedig Győrnek, a szigetközi árvízről. És bevallom férfiasan, izgat a színház, nagy kedvem szottyan darabot írni, csak hát kinek, hová...

Ha a szegedi színházról valakit esetleg érdekel, a mai magyar irodalom egyik legjelentékenyebb írója megtalálható a lakásán, Bécsi körút 6. Telefonja is van.

Nikolényi István

Szerelők a színpadon



Szerelik a színpadot a Fővárosi Épületgépészeti Szakszervezet dolgozói

Aki a Szabadság filmszínházat az utcáról veszi szemügyre, aligha gondolná, hogy az épületben a tágas nézőtér fölött bőven jut hely az öltözőknek és a többi, színház számára nélkülözhetetlen helyiségnek. Pedig a létesítmény kiválóan alkalmas arra, hogy ottthont adjon a szegedi színtársulatnak a zenés darabok, operák eljátszásához. De előbb át kell alakítani a mozt, valamint ki kell cserélni az elektromos vezetékek hálózatát.

A Szegedi Építőipari Szakszervezet és a fővárosi szerelőipari vállalat ez év augusztusában látott munkához a Szabadság filmszínházban. Az átalakításnak körülbelül 70 százalékát elvégezték az eltelt néhány hónap alatt. Ha továbbra is ilyen jó ütemben haladnak, decemberben a munka befejező szakaszához érkeznek. Elkészült az egyik Deák Ferenc utca felőli lépcsőház. Az előcsarnoknak már csak az asztalosoknak akad munkájuk. Lerakták a parkettát a második emeleten és a harmadikon működnek az öltözőkhöz tartozó helyiségek. Egyelőre ideiglenesen elhelyezett villanykörték világítják meg a folyosókat és a termeket, de az elektromos vezetékek zömét már beépítették a falakba.

Hamarosan helyére kerül a színpad fényszabályozó berendezése. A Fővárosi Épületgépészeti Szakszervezet nagyrészt már végzett a színpad szerelésével és a díszletpozgató felállításával. A munkások kora hajnalról éjfélig dolgoztak, ennek köszönhető, hogy egy másik budapesti vállalat, a Kon-

veti szabályozni a színpad világítását. Ebben a munkában már a szegedi színház szakemberei is közreműködnek.

A tervező, a beruházó és a kivitelező vállalatok vezetői kéthetenként megbeszélnek a teendőket, ezeken a tanácskozáson a városi pártbizottság és a városi tanács képviselői is részt vesznek. Az átalakítás után a Szabadság mozi épületében hetenként két nap a mozidé, öt napon át pedig a színház várja a közönséget.

Meghalt dr. Novák István

Tegnap, kedden elhunyt Szegeden dr. Novák István ny. egyetemi tanár, a Szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszerésztudományi Kara Gyógynövény- és Drogismereti Intézetének nyugalmazott tanácsvezető professzora. Személyében az egyetem és volt intézete példás hivatásutatót áthalt, fáradhatatlan oktatóját, tanártársainak igaz barátját gyászolja. Dr. Novák István 1908. szeptember 25-én Nagyenyeden született, egyetemi tanulmányait a Szegedi Tudományegyetemen végezte, ahol 1928-ban gyógyszerészi oklevelet nyert. 1937-től 1953-ig a SZOTE Gyógyszertárának fővezérje volt. 1945-től 1953-ig a SZOTE Gyógynövény- és Drogismereti Intézetének mb vezetője, majd annak tanszékvezető professzoraként működött 1977-

Megint a talpalatnyi földről

2. Romos tanyák

Méretlenül is azt mondhatjuk, nagy darab földeket szánthatnánk föl és vethetnénk be, ha elkezdlenénk szépen figyelembe venni mindent. Megszűnt téglagyárak helye — kezdi sorolni Gál Gyula —, ésszerű szervezéssel a hatalmas terebélyesedő szövetkezeti majorok egy-egy darabja, szérűk-kazlak megint csak fölszövegesen nagyra nyúlt területe mindegyikben ide számítódik, mint ahogy figyelembe kell vennünk az utak és árkok mellékét — több méteres sáv marad el mindenütt —, vagy például a hajdani madzgaszövő helyét. Fölszedték a használható síneket és a betonból készült „talpfákat” — ha másra nem, áthidalónak jó lesz az új házhoz, mondták —, de hogy a föld is használható, arra kevésen gondoltak. Ellenvetés lehetne, hogy azért a pár méteres kis csíktól miért kezdünk el nyavalyogni, de ha végiggondoljuk az utat Szegedtől Püspökmégyesig, vagy Kunhalomtól Ásotthalomig, és egybe vesszük, sok ószi barmot, sok almát, sok szőlőt vagy paprikát oszthatunk szorozhatunk belőle. Megint szóba jött az ésszerű gazdálkodás ügryén az olajipar és a termelőszövetkezetek társbérleti viszonya. Gyakran tapasztalható, hogy nem nézi az ipar, mit tapos le, ha rövidíteni akarja az új kúthoz menő utat. Abban igaza van, ha sikerül a fúrás, nagyobb értéket ad, mint amit elvesz, de meggyőződésünk, olcsóbban is hozzájuthatnánk ugyanahhoz az értékhez. Kötelezettségként említi a földhivatal vezetője, hogy a fúrás helyét — miután a gépek elvonultak — az olajiparnak kellene — kell! — visszaállítani termőképes állapotba.

Egyre többet kell beszélnünk, és természetesen egyre többet kell tennünk — a megszűnő tanyák helyével. Mostani évtizedünkben 6580 olyan tanya szűnt meg, amelynek egy hold körüli területe — összesen körülbelül háromezer hektár — már terem. Huszonháromezer-kilencszázhuszonhárom tanyáról tud a legújabb nyilvántartás, ebből 1590 elhagyott, lakatlan rom.

Mióta mezőgazdasági nagyüzem van, visszatérő refrén, hogy a tanyák akadályozzák az új termelési módszerek és a nagy táblák kialakítását. A sok panaszból arra következtethetnénk, két kézzel kapnak szövetkezeteink az üres, elbontott tanyák után. Sajnos, nem nagyon nyújtják ki értük kezüket.

Akkora téma ez, jól körül kell járunk. Mindenképpen a megoldás, és nem a bele nyugvas vezethet bennünket, mert jövőre, meg azután

föltehetően még több lesz belőlük. Igaz, az építési engedélyek kiadásakor kikötik, hogy a kinti tanyát le kell bontani. Ki is szedik belőle a használható anyagot, de mit kezdjenek a vályoggal például? Kivágják az eper-fákat az udvaron, de ott marad a tuskó. Szigorítani kellene a dolgót? Az öregnek akkor sem tudják kiszedni a tuskót, akkor sem hordják el a vályogot, ha zsandár áll a sarkukban. Segítsen a szövetkezet, neki van gépe. A szövetkezet azt mondja, nem mindig van éppen olyan masinája, ami tanyabontásnál, vályoghordásnál és a föld első megmunkálásánál használható, másrészt a munka pénzbe kerül. Érzésünk szerint túlzott, mások véleménye szerint elfogadható számítás szerint egy-egy tanya-terület termelésbe való visszaállítása 30-35 ezer forintba kerül.

Akár kerül ennyibe, akár nem, vegyük most számításai alapján ezt az összeget. A csengelei térsz nyakán 106 romos tanya van. Ha a kisebb számot figyeljük, akkor is meghaladja a hárommilliót az eltakarítás költsége. Csak-hogy gyenge a szövetkezet, ennyi pénzre másra sincsen. Várjunk, amíg összegyűlik rá a forint? De sok magyar-rodó jelentést kellene addig megírni, haszon nélkül!

Nem szeretnénk, ha a csengelei példa mindenkit fölmentene, aki ebben az ügyben léphet előre. Való igaz, ott sem takarítják el a romokat, ahol csak négy vagy öt van, és erős a szövetkezet. Inkább szól a nota tovább, hogy akadályozzák a nagyüzemi termelést, hogy fertőző góccok a nagy táblák közepén, és tenni kellene valamit. Mind igaz, de az utolsót házzuk alá: tenni kellene valamit.

A földhivatal azt mondja, szívesen pénzzel is segíteni az elhagyott tanyák följelének termővé tételét. Előző cikkünkben említettük, hogy januártól minden más célra igénybe vett föld után nagy pénzeket kell fizetni. Most folyamodnak a Pénzügyminisztériumhoz, fordíthassák a kieszó termőföldek pénzét a termőföldek gyarapítására. Ha hozzájárulást kapnak, remélhetően meggyorsul a folyamat.

Következő kérdésünkre igen egyszerű feleletet kapunk. Hírt vettük, hogy más megyékben egyszerűbben intézik, és hatásosabban segítik a tanyáról beköltözők ügyét. Átad a szövetkezet egy darab földet a községi tanácsnak, hiszen az új házakhoz porták kelljenek. Fölösztik a földet, és eladják. Ahol józan ésszel végiggondolnak mindent, azt mondják, a szövetkezet tagjainak, ha tanyáról költöznek be, tessék ingyen adni. Pénzről mond le ugyan a térsz, mégis sokat nyer vele. Akkor kapja meg valaki ingyen a portát, ha a tanya földje bontás után a szövetkezeté lesz. Semmi másról nincs szó, mint igen egyszerű földcseréről. Kérdésünk: talán akadályozza valami, ezért nem követik ezt a példát a mi megyénkben? A válasz: nincs, és nem is lehet akadály.

Kicsit időznünk kell ennél a gondolatnál. Minden szempontot ugyan nem vethetünk figyelembe, de a nagyját igen. A tanya zavarja a nagyüzemet, ha csak ezt

nézzük, jó lenne megszabadulni tőle. Régóta szótárunkban van a tanyák megszűntetése — még a „leradirozás” is belekerült egyszer-egyszer —, de soha ennyien nem akartak beköltözni, mint most. Kétágúra fonja mondani valóját minden józan határozat, amely tanyaügyben születik. Segítsünk neki, aki marad, hiszen emberhez méltó életre neki is jussa van, nekünk pedig nélkülözhetetlenül kell, amit megtermel. Szabad elhatározás kérdése, hogy marad valaki, vagy költözik, de ha menni akar, ezt is segítenünk kell.

Ki segítsen? Mindkét oldalt segíti az állam iskolával, orvossal, patikával, bolttal és közlekedéssel, segíteni akar a tanyák eltakarításában is, az előbb említett módon, de előttünk a legtermészetesebb, hogy segítsen az is, akinek termelési érdeke fűződik hozzá. Főleg akkor segítsen, ha neki ez semmi be nem kerül. Ha jól meggondoljuk, nyerhet vele területet is, hiszen a benti porta legfőbb negyszáz negyszögöl, a kinti meg ezer-hatszáz körül van.

Egyik falunkban a tanácselnökkel beszélünk arról nemrég, természetesen helyeselte ő is, sőt példát is említtet rá. Hat vagy hét olyan esetről tud, hogy tanyát cserélnek benti telekért. Semmi más kiadás nincs rajta — mondta —, csak az OTP költsége. Megkérdeztük a földhivatalban, miért kell ilyen cseréhez az OTP babáskodása? Nem kell. Főlőleges — ezt a feleletet kaptuk. Minden olyan közbeékelődés, amire valójában nincsen szükség, fölszövegesen viszi a pénzt. Egymás markába csap a szövetkezet elnöke és a tag, szerződést írnak, hogy azt a földet elcserélik erre, és kész az üzlet.

Innen nézve egyszerű az egész.

Tartok tőle, mégsem ennyire egyszerű. Nehezen mond le a szövetkezet a megváltási árról, mert éppen pénzre van szüksége. Nehezen mond le a községi tanács a maga járandóságáról, hiszen amíg a földből ház hely lesz, ára változik. Ben-nünk lakik az ördög, attól tartok, ki tudnánk találni más nehezítő körülményt is. Azt például, hogy te úgyis ingyen kapod, te ne válogass. Legyen a tied a leggyöngyöbb hely, azért úgyse kapnánk sokat. Ajándék lónak nem nézik a fogát — még a közmondás is előjöhét, noha nincs szó ajándékról és ingyentelekről. Földcseréről van szó.

A talpalatnyi földek — kiderül minden okos számításból — összefűzve nagy területet adnak, befűzve a közből vagy átadva annak, aki megműveli, tetemes hasznot hozhatnak. Elelemről van szó, így pedig a haszon nem csupán ide vagy oda szorozható gazdasági számítás. Azt se mondhatjuk, aludjunk rá még egyet, azt pedig semmiképpen ne mondjuk, hogy majd elfelejtik ezt is egyszerűen, nem érdemes elsielni. Bizunk benne, hogy nem felejtik el. Abban is bízunk, hogy kényszerítő lépésekre sehol nem lesz szükség. A termőföld értékét annak kell leginkább látnia, aki közvetlenül belőle él. Ha valame-lyik szövetkezet vezetősége azt nem látja be, a közgyűlés biztosan segít neki.

Horváth Dezső

KIOSZ-közyűlés

A megye kisparosainak küldöttel tegnap, kedden közgyűlést tartottak Szegeden, a Tisza-szálló koncerttermében.

Fábián Kálmán, a megyei adóközösség vezetőségének elnöke nyitotta meg a tanácskozást. Megemlékezett arról, hogy három évtizeddel ezelőtt alakult meg a Kisparosok Országos Szövetsége,

Az adóközösség két-vea munkájáról és a társadalmi adóztatás időszerű feladatairól Hatala Györgyné megbízott titkár számolt be.

A beszámolóit követően vitára került sor. A küldöttek javaslatot tettek határozat megszövegezésére és az adóközösségi munka további javítására.